

Ενότητα 11^η Η αγάπη του Αλεξάνδρου για τον Βουκεφάλα

Αλέξανδρος δέ ἵνα ἡ μάχη συνέβη καὶ
ἔνθεν ὀρμηθεὶς ἐπέρασεν τὸν Ὑδάσ-
πην ποταμὸν
ἔκτισεν πόλεις.

Καὶ τὴν μὲν ὠνόμασε Νίκαιαν
ἐπώνυμον τῆς νίκης τῆς κατ' Ἰνδῶν,
τὴν δὲ Βουκεφάλαν
ἔς τὴν μνήμην τοῦ ἵππου τοῦ Βουκε-
φάλα,
ὅς ἀπέθανεν αὐτοῦ
γενόμενος καματηρὸς ὑπὸ καύματός
τε καὶ ἡλικίας,

πολλά δὲ πρόσθεν ξυγκαμῶν τε

καὶ συγκινδυνεύσας Ἀλεξάνδρου,

ἀναβαινόμενός τε πρὸς μόνου
Ἀλεξάνδρου,
ὅτι ἀπηξίου τοὺς ἄλλους πάντας
ἀμβάτας,
καὶ μεγέθει μέγας καὶ τῷ θυμῷ
γενναῖος.

Σημεῖον δὲ οἱ ἦν
κεφαλή βοός ἐγκεχαραγμένη,
ἐφ' ὅτω λέγουσιν ὅτι ἔφερον καὶ τὸ
ὄνομα τοῦτο·
οἱ δὲ λέγουσιν
ὅτι λευκὸν σημεῖον εἶχεν ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς,
μέλας ὢν αὐτός,

εἰκασμένον μάλιστα ἔς κεφαλὴν βοός.

Οὗτος ὁ ἵππος ἀφανῆς ἐγένετο
Ἀλεξάνδρῳ,
ἐν τῇ χώρᾳ Οὐξίων,
καὶ Ἀλέξανδρος προεκήρυξεν ἀνά τὴν
χώραν
ἀποκτενεῖν πάντας Οὐξίους,
εἰ μὴ ἀπάξουσιν αὐτῷ τὸν ἵππον.
Τοσῆδε γάρ σπουδὴ ἦν Ἀλεξάνδρῳ
ἀμφ' αὐτόν.

Ο Αλέξανδρος, εκεί όπου έγινε η μάχη και
στο σημείο από το οποίο ξεκίνησε και πέ-
ρασε τον Υδάσπη ποταμό,
έκτισε πόλεις.

Και στη μια πόλη έδωσε το όνομα Νίκαια
από τη νίκη του κατά των Ινδών,
και την άλλη την ονόμασε Βουκεφάλα

σε ανάμνηση του ίππου του Βουκεφάλα,
που πέθανε εκεί

επειδή καταβλήθηκε από τον καύσωνα και
τα γηρατειά,

αφού προηγουμένως είχε υποφέρει πολ-
λά

και είχε περάσει πολλούς κινδύνους μαζί
με τον Αλέξανδρο

και τον οποίο ίππευε μόνο ο Αλέξανδρος,

επειδή απέρριπτε ως ανάξιους όλους τους
άλλους αναβάτες,

μεγαλόσωμος και γενναίος.

Και είχε σημάδι του

ένα κεφάλι βοδιού χαραγμένο πάνω του,
εξαιτίας του οποίου λένε ότι έφερε και το
όνομα αυτό·

άλλοι, λένε

ὅτι είχε άσπρο σημάδι στο κεφάλι του,

ενώ ο ίδιος ήταν μαύρος,

το οποίο έμοιαζε πάρα πολύ με κεφάλι
βοδιού.

Αυτό το άλογο το έχασε ο Αλέξανδρος

στη χώρα των Ουξίων,

και γι' αυτό ο Αλέξανδρος διακήρυξε δη-
μόσια σε όλη τη χώρα

ὅτι θα εκτελέσει όλους τους Ουξίους,
αν δεν του επιστρέψουν το άλογο.

Γιατί τόσο μεγάλο ενδιαφέρον έδειχνε ο
Αλέξανδρος γι' αυτό το άλογο.

Νοηματική απόδοση του κειμένου

Ο Αρριανός στο κείμενο αυτό μας λέει, ότι ο Αλέξανδρος έκτισε δυο πόλεις, την Νίκαια, για να θυμίζει τη νίκη του εναντίον των Ινδών και τη Βουκεφάλα, για να τιμήσει τη μνήμη του αλόγου του, Βουκεφάλα. Το άλογο αυτό πέθανε εκεί από τον καύσωνα και τα γηρατειά. Είχε υποφέρει πολλά και πέρασε πολλούς κινδύνους μαζί με τον Αλέξανδρο. Ο Βουκεφάλας ήταν άλογο δυνατό και μεγαλόσωμο, έριχνε κάτω όλους τους ανάξιους αναβάτες και μόνο τον Αλέξανδρο δεχόταν ως αναβάτη. Λένε ότι πήρε το όνομά του από ένα κεφάλι βοδιού που το είχε σημάδι στο κεφάλι του. Άλλοι πάλι λένε ότι, ενώ το άλογο ήταν μαύρο, είχε στο κεφάλι του ένα σημάδι άσπρο που έμοιαζε με κεφάλι βοδιού και ότι απ' αυτό πήρε το όνομά του. Ο Αλέξανδρος αγαπούσε τόσο πολύ το άλογο αυτό, ώστε, όταν κάποτε το έχασε στην χώρα των Ουξίων, κήρυξε ότι αν δε του το επιστρέψουν, θα σκοτώσει όλους τους Ουξίους.

Γραμματική

1. Να εντοπίσετε στις παρακάτω προτάσεις το ρήμα, το υποκείμενο και όπου υπάρχουν, το κατηγορούμενο ή το αντικείμενο/α:

- α. Μικρός ἔστιν οὗτος ὁ οἶκος.
- β. Προμηθεὺς ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις τό πῦρ.
- γ. Ἄπαντες ἤκουον τοῦ ρήτορος.
- δ. Λεωνίδαο ἀπέθανεν ἐν Θερμοπύλαις.
- ε. Ἀποδώσομεν τὴν πατρίδα μείζονα (=μεγαλύτερη) τοῖς ἔσομένοις (=στοὺς απογόνους).
- στ. Ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωφροσύνη νομίζονται ἀρεταί.

2. Να βρείτε τα υποκείμενα, αντικείμενα και κατηγορούμενα στα παραδείγματα:

- α. Περικλῆς ἄρχων καὶ στρατηγὸς ἠρέθη.
- β. Ἡρακλῆς τῆς Ἑλλάδος κατέστη εὐεργέτης.
- γ. Μιλτιάδην ἐδίωξαν οἱ ἔχθροί.
- δ. Οἱ θεοὶ δίκαιοί εἰσιν.
- ε. Ὁ ἔπαινος ἀρχὴ φιλίας γίνεταί.
- στ. Ὅτε ταῦτα ἐγίνετο, ὁ ἥλιος ἐδύετο.

ζ. Χαλεπὰ τὰ δεινὰ ἐστίν.

η. Ἀποκλείουσιν οἱ βάρβαροι ἡμᾶς τῆς ὁδοῦ.

θ. Δημοσθένης συνεβούλευεν Ἀθηναίοις ἐκπολεμῆσαι Ὀλυνθίους..

ι. Ἀναμνήσω ὑμᾶς τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους.

3. Να βρείτε ποια ρήματα είναι μονόπτωτα και ποια δίπτωτα στα παρακάτω παραδείγματα:

- Οὗτος λέγει ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν.
- Οἱ στρατιῶται τάφρον ὀρύττουσιν.
- Σωκράτης διδάσκει τοὺς νέους τὴν ἀρετὴν.
- Μένων χρήματα ἔλαβε.
- Κῦρος ἐθήρευεν κάπρους.
- Ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν.
- Μὴ ποιήσης τοῦτο.
- Σὺ ἐπιθυμεῖς παιδείας.
- Ἡμεῖς ἵππους καὶ κύνες τρέφομεν.
- Οὐκ ἐρωτῶ σέ τοῦτο.

4. Να υπογραμμιστοῦν και να χαρακτηριστοῦν τα υποκείμενα, τα αντικείμενα και τα κατηγορούμενα των παρακάτω προτάσεων :

- Ὁ Δάφνις ἐσύριζεν.
- Κέρατα ἔλαφος θήλεια οὐκ ἔχει.
- Ὁ βίος βραχύς ἐστι.
- Ἡ Σάμος νῆσος ἐστι.
- Θαυμάζομεν τὴν ἀρετὴν τῶν προγόνων.
- Ἀπολαύουσιν τῶν ἀγαθῶν.
- Οἱ τριάκοντα ἦσαν τύραννοι.
- Οὐδεὶς ἐγένετο σοφός.
- Φίλιππος φαίνεται ἀξιόπιστος.
- Τά ὄρη ἦν ὑπερύψηλα.

5. Να συνταχθοῦν οι παρακάτω προτάσεις και να χαρακτηριστοῦν τα ρήματα αμετάβατα ή μεταβατικά ή συνδετικά:

α. Ἀλιεύς τις αὐλοῦς εἶχε.

β. Τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίοι εἰσὶν οἱ θεοί.

γ. Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος.

δ. Οὐχ Ἡρακλῆς οὗτός ἐστιν;

ε. Κύκνοι εἰρηναῖοί (= εἰρηνικοί) εἰσι.

στ. Ἀγαμέμνων ἡγεμὼν τοῦ σύμπαντος στρατοῦ ἦν.

ζ. Οἱ βότρυες ὄμφακές εἰσι.

η. Ὁ ὄνος ἐκ τοῦ κόπου ἐτελεύτησε.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις κατανόησης του σχολικού βιβλίου

1. Πώς πέθανε ο Βουκεφάλας;

Το άλογο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο Βουκεφάλας, πέθανε καταπονημένος από τον καύσωνα και τα γηρατειά, αφού κατά τη διάρκεια της ζωής του είχε υποφέρει πολλά μαζί με τον Αλέξανδρο.

2. Σε τι όφειλε το όνομά του το άλογο του Μ. Αλεξάνδρου;

Το άλογο του Μεγάλου Αλεξάνδρου ονομάστηκε «Βουκεφάλας» από ένα σημάδι που είχε στο κεφάλι του. Το σημάδι αυτό ήταν λευκό και έμοιαζε με κεφαλή βοδιού (βους + κεφαλή > Βουκεφάλας).

3. Ποιο γεγονός επικαλείται ο Αρριανός, για να καταδείξει το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του Μ. Αλεξάνδρου για το άλογό του;

Η αγάπη που έτρεφε ο Μέγας Αλέξανδρος για το άλογο που τον συντρόφευε σε πολλούς κινδύνους και περιπέτειες φαίνεται από το περιστατικό που διηγείται ο Αρριανός, το οποίο συνέβη στη χώρα των Ουξίων. Κατά την εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην περιοχή, ο Βουκεφάλας χάθηκε και ο Αλέξανδρος διακήρυξε δημόσια ότι, αν δεν του επιστρέψουν το άλογό του, θα σκοτώσει όλους τους Ουξίους.

4. Μπορείτε να ανακαλέσετε στη μνήμη σας άλλες γνωστές περιπτώσεις στενού δεσμού μεταξύ ενός ανθρώπου και ενός ζώου;

Είναι γνωστά πολλά περιστατικά, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, τα οποία μαρτυρούν το στενό δεσμό που συχνά αναπτύσσεται ανάμεσα σε ανθρώπους και ζώα, κυρίως σκύλους και άλογα, που θεωρούνται ιδιαίτερα πιστά στα αφεντικά τους. Ο Όμηρος στην Οδύσσεια, περιγράφει το συγκινητικό τέλος του Άργου, του γέρικου σκύλου του Οδυσσέα, που πεθαίνει μόλις αντικρίζει το αφεντικό του, μετά από πολλά χρόνια απουσίας. Ο Ηρόδοτος αφηγείται την ιστορία ενός μουσικού που λεγόταν Αρίων, ο οποίος σώθηκε από πνιγμό χάρη στη μεσολάβηση ενός δελφινιού που τον μετέφερε στην ξηρά πάνω στην πλάτη του.

Παρατήρηση : «πόλις»

Ένας καλός **πολίτης** ζούσε σε μια **πολιτεία** που είχε πολλές **πόλεις** και **κωμοπόλεις**, με πολύ καλή **πολεοδομία**. Το **πολίτευμα** που επικρατούσε ήταν δημοκρατικό. Υπήρχαν πολλοί **πολιτικοί** και **πολιτευτές** που **πολιτεύονταν** για το μέλλον της πολιτείας· δεν έλειπαν όμως και οι **πολιτικάντηδες** ούτε και οι **απολίτικοι**.

Οι κάτοικοι **πολιτικοποιούνταν** από μικρή ηλικία και **πολιτικολογούσαν** όλη τη μέρα. Πολλοί ήταν οι ξένοι που ήθελαν να **πολιτογραφηθούν** ως **πολίτες** αυτής της πολιτείας. Μια μέρα, όμως, εμφανίστηκαν έξω από τα τείχη της πόλης κάποιοι εχθροί και άρχισαν να την **πολιορκούν**. Αμέσως, με εντολή της κυβέρνησης, επενέβησαν οι **πολιτοφύλακες** και πολλοί κάτοικοι έτρεξαν να κρυφτούν στην **Ακρόπολη**, ενώ κάποιοι άλλοι πήγαν να προσευχηθούν στην εκκλησία του **πολιούχου** αγίου. Επειδή δε λειτούργησε τόσο σωστά η **πολιτοφυλακή**, η **αντιπολίτευση** κατηγόρησε την κυβέρνηση για αδράνεια, ενώ η **συμπολίτευση** είχε διαφορετική άποψη και τη στήριξε.

Τελικά, η πόλη σώθηκε από την **πολιορκία** και συνέχισε να ζει ειρηνικά και ευτυχισμένα, προάγοντας τον **πολιτισμό**, ώστε το σύνολο των κατοίκων θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως **πολιτισμένοι**, χωρίς να υπάρχει σχεδόν κανείς κάτοικος που να μπορούσε να θεωρηθεί ως **απολίτιστος**.